

Čudna moč naše astramontane.

Nek mož iz Zagurja poleg Postojne, France Kirn po imenu, ki je bil pretečeni mesec od gada v roko pičen, in se je precěj po vpiku astramontanniga izlečka (*innulae germanicae*) po priporočilu 32. lista tekočiga léta poslužil, je takó hitro ozdravil, de je že tretji dan po vpiku sěmtertje hodil, 8. dan pa kosil in oral.

A. Ml.

Prošnja farmanov do sojiga fajmoštra.

(Dalje.)

Čez majhno so se z bukvami v rokah spet nazaj obrnili, in posledovali rekoč: Če je to gotovo, kar smo dosedej od lastne in tuje sreče govorili, ktero ljubezin sojim naslednikom, in vsim njih bližnjim prinese, ravno tokó ne moremo dvomiti, de ona tudi k občii ali narodski sreči nar obilniši pripomore. Mislite si le, so djali, faro, kjer bi vsi farmani od otroka do starčka pravo keršansko ljubezin do eden družiga imeli, kjer bi torej nobeden prevzetin, lakomen, nečist, netrezen, nevošljiv, togoten, i. t. d. ne bil, kjer bi nobeden nobenimu nič krivice ne storil, nobeden nobeniga ne sovražil, ne zaničeval, ne zapeljal, ne kradil, ne goljufal, ne opravljal, ne poškodoval i. t. d. in kjer bi si zraven tega tudi vsi farmani pri vsaki priliki radi med seboj postregli in po mnogih potrebah eden drugimu na pomoč pritekli, ali z eno besedo, v vsih zadevah prijateljsko dobrotnost skazovali — kakošna sreča, kakošno veselje bi bilo, v taki fari prebivati! — Sedej pa si mislite, namest take fare, celo tako deželo, celo tako kraljestvo, cel tak narod, — kokó srečni bi bili vsi stanovi, vse družine, vsi prebivavci v njem; kakošna edinost, kakošen pokoj bi bil med njimi; kakošna zadovoljnost in radost bi pri njih prebivala; h kakošni popolnosti bi pri njih lahko vse znanja in umetnosti dozorele; h kakošni brihtnosti in prebrisanosti; h kakošni poštenosti in čistosti zaderžanja; h kakošnim bogastvu; h kakošni môči in sreči bi se tak narod povzdignil; in s kakošnim poštovanjem bi bil od vsih drugih časten in blagorovan!! — To je vidil in spoznal, so djali, že davno pred nami nar modrejši kralj Salomon, kateri nam je v sojih pregovorih veliko skritih, nar važniših resnic razodel in vsim prihodnjim rodovam v nauk popisal. Preiskoval je namreč, kakor se modrimu spodobi, skrite vzroke in pričetke mnogih reči in zgodb na svetu, de bi od tod ljudi učil, kokó si zamorejo istoke hudiga zamašiti, in vire ali studence dobriga odpreti. Med drugim je preiskoval tudi, od kod de pride, de so nekteri narodi prebrisani, mogočni, imenitni; drugi nasproti nevedni, revni, zaničevani: in najdel je tega obojniga edin vzrok — *pravico*, to je: de tiste ljudstva, ktere pravico poštujejo in spolnujejo, so mogočne in slavne; ktere jo pa zaničujejo in v nemar pušajo, so revne in zaničevane. In od tod je zapisal nauk za vse prihodnje rodove s temi kratkimi besedami, ki jih v bukvah, ktere mi sedež v rokah vidite, namreč v bukvah *pripovist* v 14. pogl. 34. v. beremo: **PRAVICA LJUDSTVO POVZDIGNE, PREGREHA PA NARODE V REVŠINO PAHNE.** Oh! so tukej zavpili in s sključenimi rokami bukve kviško povzdignili, oh! so djali, de bi jez zamogel to resnico po vaséh in mestih s trobentnim glasam oznanovati! de bi jo zamogel na uhó zupivati vsim, kateri za pameten nauk še niso popolnoma gluhi postali! de bi zamogel storiti ali pripomoči, de bi ljudje tehkotnost in velikost te resnice obilniši spoznali in čutili, in jo povsod pred očmi imeli! de bi si jo zapisali (tujej so začeli neizrečeno hitro govoriti), de bi si jo zapisali na vse kraje in mesta, kamor se njih oči obračajo; de bi si jo zapisali na vrata sojih vež

in hiš, in na vse stene sojih prebivališ; de bi si jo kupci in prodajavci zapisali na vse soje prodajnice (štacune) in stane po terjih, in na vse soje vage in mére in vatlje; de bi si jo rokodeli zapisali na soje delavnice, in vse kraje, kjer soje rokodelstvo opravljajo; de bi si jo gospodarji kmetij in vinogradov zapisali na vse soje hrame in klete, na vse soje mejnike in plotove, na vse soje pluge in kôse; de bi si jo gospodinje zapisale verh dúr sojih kuhin in hlevov, in na vse soje omare in predale, na vse soje serpe in grablje; de bi si jo vsi zapisali globoko v serce in spomin, in jo premišljevali zjutrej kader vstanejo, podnevi, kader soje delo opravljajo, in zvečer preden spat gredó, ja de bi jo v ponočnih sanjah na strôpih in tramovih sojih spávníc z gorečimi čerkami zapisano vidili, in se z njo pri vsih sojih sklepkih in delih k razumnosti in zvestobi, k treznosti, pridnosti in delavnosti podbudovali! — de bi razuméli tudi in zapopadli modrost pregovorov, s kterimi nam naši spredniki ravno to resnico v mnoge podobe oblečeno pred oči stavijo, in s kterim nam vpijejo in spričujejo, de *človeka narveči razumnost je pravica*; de *krivično blagó nima teka*; de *en krivičen vinar deset pravičnih odšene*; de *drojna vaga je pred Bogam gnjusoba*; de *laš in zvižaja pogíne, le resnica in pravica ostane*; de *kdor drugim jamo koplje, sam va-njo pade*; de *kdor za tuje blagó prijema, na dnu za kačo prime*; de *dobra vèst je nar bolji zglavje*; de *pošteno nar delj terpi*; de *pravica hišo zida, goljufija pa zidano z rokami podere*; de je *vsak* (po sojim pravičnim ali krivičnim zaderžanji) *soje lastne sreče kovač*; — de po tem takim, kar Salomon od celih narodov zaterduje, tudi od posamesnih ljudi, in po enakim tudi od posamesnih družin, krajev, mest i. t. d. veljá; de tedej *pravica človeka, družino, vas, faro, kraj, mesto, deželo in cel národ povzdigne, pregreha pa v revšino pahne.* — Pri teh besedah so se globoko oddihnili, in resnobno po nas pogledaje, z bukvami k sojimu pisavniku nazaj obrnili. — Tode še dolgo po tem, ko je glas njih besede vtihnil, so možjé nepremakljivo tjé pred-se gledali, in matere so sedež tjé, sedež sém glavé zabráčale in kakor s prašavnimi očmi ena drugo pogledovale. —

(Dalje sledí.)

Beli Krajci

unkraj hribov Gorjancov in Kočevarjev ob reki Kólpi od Metlike do Osilnice.

(Dalje.)

Kolo (narodni plés) — pri kterim se dekleta, tudi mlade snahe (žene), vzajemno (nasprotno) na suknjah za žepe deržeče na podobo šestila (cirkel) okoli verté, dve stopinji naprej, eno nazaj gredé — se v nekterih krajih v svoji stari svetačnosti še zmerej vodi; v nekterih se je pa tudi že opustilo. Med njimi je vselej ena vodja in sicer taka, ki je nar bolj urna in nar več pesem vé, zakaj kolo se popevajoče vodi, dokler se plés ne začne; kader se pa plés začne, odstopijo vse tiste, ki so slabe, ali pa, ki ne znajo na las z vsimi drugimi dve stopnji naprej eno nazaj poskočiti, zakaj v enim trenutji morajo nogé vsih po zemlji potreptati in zopet odskočiti v zrak. Stari terg v Poljanah je bil njega dni velikonočni pondeljik pred večernicami vès v takih igrah, in vse je od petja gromelo, kér vsaka vas iz cele fare je ondí na svojem prostoru svoje kolo praznovala. Kolo se začne vselej s pesmijo:

Zbiraj se, zbiraj lepi zbor

Prelepih vsih mladih devojak. i. t. d.

Vsled tega se pojejo razne pesmi v čisto serbsko-